

Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen

Elintarvikevalvonnan suoritteet

Valvontatietojärjestelmään kirjatut elintarvikevalvonnan suoritteet v. 2023–2025, lkm.

	2023	2024	2025
Valvontasuunnitelmaan sisältyvät tarkastukset			
- <i>Suunnitelmalliset perustarkastukset</i>	287	366	387
- <i>C- tai D-Oiva-arvosanasta johtuvat seurantatarkastukset</i>	24	38	43
- <i>Projektitarkastukset (allergeeniprojekti 2023, Oiva-raportin esilläpitoprojekti ja ruoka-apuprojekti 2025)</i>	54	0	215
Valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset			
- <i>Ruokamyrkytyspäilyyn liittyvät tarkastukset</i>	5	3	4
- <i>Muut tarkastuskäynnit</i>	9	17	12
Elintarviketoiminnan aloittamisilmoitusten käsittely	108	140	97
Elintarviketoiminnan lopettamisilmoitusten käsittely	68	80	81
Elintarviketoiminnan hyväksymispäätös	0	0	1
Sairastumis- tai haittailmoitusten käsittely	12	28	45
Viranomaisten, kuluttajien ja toimijoiden yhteydenotot ja havainnot	284	323	353
Hallinnolliset pakkokeinot	1	4	3

Elintarvikevalvonnan toimipaikkoja (ei sisällä alkutuotantoa) oli yhteensä 818. Vuonna 2025 toimipaikoista tarkastettiin 317 kpl eli 39 % (vuonna 2024 35 %). Suunnitelmallisen tarkastustoiminnan piirissä oli v. 2025 yhteensä 96 alkutuotantopaikkaa (maidontuotanto, munantuotanto ja puutarhaviljely), joista tarkastettiin v. 2025 16 kpl eli 17 % (vuonna 2024 10 %).

Ruokamyrkytyspäilyt olivat pääasiassa 1–2 henkilön sairastumisilmoituksia. Tehdyissä tarkastuksissa ei voitu varmistaa sairastumisen yhteyttä syötyyn elintarvikkeeseen. Vuonna 2025 oli yksi elintarvikevälitteinen epidemia, josta tehtiin epidemiaselvitys. Epidemiassa sairastui ainakin 9 henkilöä.

Hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin kolme kertaa vuoden 2025 aikana. Yksi määräys kohdistui toiminnan harjoittamiseen ilman hyväksyntää ja yksi puutteellisiin pakkausmerkintöihin. Yksi määräys ja sen tehostamiseksi asetettu uhkasakko kohdistui puutteelliseen hygieniaan.

Suunnitelmalliset tarkastukset

Vuoden 2025 elintarvikevalvontasuunnitelmassa oli arvioitu tehtävän 566 valvontasuunnitelman mukaisia tarkastusta, joista perustarkastuksia oli 531 kpl ja seurantatarkastuksia 35 kpl. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin v. 2025 yhteensä 430 kpl, joista perustarkastuksia 387 kpl ja seurantatarkastuksia 43 kpl. Suunnitelmallisen tarkastusten toteutumaprosentti oli 76 (vuonna 2024 78).

Tarkastukset suunnattiin pääasiassa kohteisiin, joissa on korkea riskiluokitus, eniten poikkeamia aiemmissa tarkastuksissa tai joiden edellisestä tarkastuksesta oli kulunut valvontatietojärjestelmän (VATI) riskiluokituksessa määritettyä tarkastusväliä pitempi aika.

Suunniteltujen tarkastusten toteutuminen v. 2025 kohdetyypeittäin, ei sisällä mahdollisia seurantatarkastuksia*

Valvontakohdetyyppi	Suunnitellut tarkastukset, lkm	Tarkastetut toiminnot, lkm
Maitoalan laitokset	19	15
Liha-alan laitokset	24	17
Leipomotuotteiden valmistus (helposti pilaan-	14	10
Leipomotuotteiden valmistus (ei helposti pi-	7	8
Muiden viljatuotteiden valmistus	0	2
Myllytoiminta	1	0
Kasvis- ja marjatuotteiden valmistus	21	9
Pakkaamo ja kauppakunnostus	2	1
Muu elintarvikkeiden valmistus	8	3
Makeisten valmistus	1	0
Yhdistelmätuotteiden valmistus	7	2
Ravintolatoiminta	103	79
Grilli- ja pikaruokatoiminta	31	29
Kahvilatoiminta	40	34
Pubitoiminta	0	1
Keskuskeittiötoiminta	27	17
Laitoskeittiötoiminta	25	19
Tarjoilukeittiötoiminta	50	41
Pitopalvelutoiminta	7	10
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	82	66
Tukkumyynti	0	3
Lihan vähäriskinen käsittely	3	4
Elintarvikkeidentuonti ja vienti	0	6
Elintarvikkeiden kuljetukset	9	2
Elintarvikkeiden varastointi	7	7
Kontaktimateriaalitoiminta	9	3
Ruoka-aputoiminta	2	0
Alkutuotanto, maidontuotanto	16	13
Alkutuotanto, munantuotanto	6	4
Alkutuotanto, kalastus ja kalan käsittely	0	0
Alkutuotanto, kasvihuoneviljely	2	0
Alkutuotanto, avomaa	8	0
Seuranta- eli uusintatarkastukset	35	43
yhteensä	566	448*

* tarkastettujen toimintojen määrä. Samassa toimipaikassa voidaan tarkastaa useampi toiminto yhdellä tarkastuskerralla.

Oiva-tarkastusten tulokset

Vuonna 2025 elintarvikehuoneistoihin tehtiin yhteensä 400 Oiva-tarkastusta, joista 42 oli seuranta-tarkastuksia. A- ja B-yleisarvosanojen osuus oli yhteensä 88 % (v. 2024 84 %). Tarkastuksista 11 % sai yleisarvosanan C (v. 2024 14 %). C-yleisarvosanoista 28 (31) kohdistui tarjoilupaikkoihin, 7 (11) elintarvikkeiden myyntiin, 5 (1) leipomotoimintaan, 3 pienimuotoiseen liha-alan toimintaan, 2 (2) ruoka-aputoimintaan, 2 (1) elintarvikkeiden tuontiin, 1 maitoalaan ja 1 varastointiin. Tarkastuksista

1 % sai yleisarvosanan D (v. 2024 1 %). D-yleisarvosana annettiin yhteensä 4 kertaa: 1 tarjoilupaikkaan, 2 leipomotoimintaan ja 1 vähittäismyyntiin.

Oiva-seurantatarkastuksista 27 kpl (64 %) sai yleisarvosanan A tai B ja 15 kpl (36 %) yleisarvosanan C tai D. Vuonna 2024 vastaavat osuudet olivat 63 % ja 36 % eli lähes samat.

Oiva-raporttien yleisarvosanojen jakauma v. 2023–2025

Vuosi	Oiva-tarkastusten lkm (sisältää seurantatarkastukset)	Oiva-tarkastusraporttien yleisarvosanojen jakauma, % Etelä-Hämeen ympäristöterveys / koko Suomi			
		A Oivallinen	B Hyvä	C Korjattavaa	D Huono
2023	363	53 / 46 %	36 / 38 %	11 / 16 %	0,3 / 1 %
2024	332	49 / 45 %	36 / 37 %	14 / 17 %	1 / 1 %
2025	400	62 / 46 %	25 / 36 %	12 / 16 %	1 / 1 %

Oiva-raportti koostuu useista eri tarkastusaiheista eli Oiva-riveistä. Oiva-tarkastuksilla C-arvosana (korjattavaa) annettiin vuonna 2025 yhteensä 174:stä Oiva-rivistä (vuonna 2024 177). D-arvosana (huono) annettiin yhteensä 19 (7) Oiva-rivistä. C- ja D-arvosana annettiin useimmin seuraavista tarkastusaiheista: kylmätilojen lämpötilan hallinta 17 kertaa, myynnin ja tarjoilun lämpötilahallinta 15, omavalvonnan vaatimuksenmukaisuus 13, tilojen ja rakenteiden puhtaus 13, laitteiden ja työvälineiden puhtaus 12, elintarvikkeiden valmistusprosessien lämpötilahallinta 9, pakasteiden lämpötilahallinta 8 ja pakolliset elintarviketiedot 8 kertaa.

Kaikkien tarkastettujen Oiva-rivien arvosanojen %-osuudet v. 2023–2025

Vuosi	Tarkastettujen Oiva-rivien arvosanojen jakauma, % Etelä-Hämeen ympäristöterveys, % / koko Suomi, %			
	A Oivallinen	B Hyvä	C Korjattavaa	D Huono
2023	88 / 87	9 / 9	2 / 3	0,3 / 0
2024	89 / 86	8 / 10	3 / 4	0,1 / 0,2
2025	93 / 87	5 / 9	2 / 4	0,2 / 0,2

Oiva-rivien arvosanajakauma valvonta-alueella vastaa hyvin valtakunnallista jakaumaa. Oman alueen valvontatulokset ovat hieman paremmat edellisvuosiin verrattuna.

Näytteenotto

Valvontasuunnitelman mukaisia elintarvikenäytteitä otettiin hyväksytyistä maitoalan elintarvikehuoneistoista yhteensä 7 kpl eli suunnitelman mukainen määrä. Kaikki otetut näytteet olivat vaatimusten mukaisia.

Ruokaviraston pyynnöstä otettiin seuraavat EU-lainsäädäntöön perustuvien valvontaohjelmien mukaiset elintarvikenäytteet:

- 1 eläinlääkejäämien valvontaohjelman mukainen näyte (hunaja)

- 2 vierasainevalvontaohjelman mukaista näytettä (yksi reittimaito ja yksi savustettu lihanäyte)
- 8 torjunta-ainejäämien valvontaohjelman mukaista näytettä kasviksista, marjoista ja viljasta.
- 1 Ruokaviraston valvontapyyntöön liittyvä näyte

Kaikki pyydetty näytteet otettiin ja ne olivat vaatimusten mukaisia siltä osin, kuin tulokset on saatu. Hunajanäytteen tulokset eivät ole vielä saapuneet.

Omat valvontaprojektit

Vuodelle 2025 oli suunniteltu kaksi valvontayksikön omaa projektia: ruoka-aputoiminnan neuvonta-projekti ja Oiva-raporttien esilläpidon seuranta.

Ruoka-apuprojekti toteutettiin Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) opiskelijan opinnäytetyönä. Projektin tavoitteina oli kartoittaa valvonta-alueella toimivien ruoka-aputoimijoiden tilannetta sekä selvittää, onko valvonta-alueella ruoka-aputoimijoita, jotka eivät ole rekisteröineet toimintaansa. Tarkastuksilla selvitettiin ruoka-aputoiminnan luonnetta ja laajuutta ja annettiin näiden tietojen pohjalta toimijoille ohjausta ja neuvontaa elintarvikehygieniaan ja elintarvikelainsäädäntöön liittyvistä vaatimuksista.

Projektin tulosten perusteella alueella toimivien ruoka-apupaikkojen tilanne on kohtalaisen hyvä. Eniten ohjausta ja neuvontaa annettiin omavalvontaan sekä jaettavien elintarvikkeiden laatuun liittyvissä asioissa, kuten omavalvontasuunnitelman laatimisesta tai päivittämisestä, lämpötilojen hallinnasta, päiväysmerkintöjen hallinnasta ja elintarvikkeiden aistinvaraisen laadun arvioinnista.

Myös Oiva-raporttien esilläpidon seurantaprojekti toteutetaan Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) opiskelijan opinnäytetyönä. Tarkastukset tehtiin kesän 2025 aikana ja raportointi valmistuu kevään 2026 aikana.

Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä

Vuonna 2024 toteutetusta keittoruokien suolapitoisuusprojektista julkaistiin tiedote alkuvuodesta 2025 Riihimäen kaupungin internet-sivuilla. Tiedote lähetettiin myös valvonta-alueen tiedotusvälineille. Projektista julkaistiin myös artikkeli Elintarvike ja terveys -lehden numerossa 5 / 2025.

Valvontakäytännöistä ja yhdenmukaisista tulkinnoista keskusteltiin ja sovittiin viikoittaisissa palaverissa.

Osallistuimme Ruokaviraston vuoden 2025 valvonnan teeman kohdennettuun ohjaukseen, joka koski maitoa tai maitotuotteita korvaavien kasviperäisten elintarvikkeiden valmistuksen valvontaa.

Elintarvikeketjun kansallisen valvontasuunnitelman (VASU) painopisteiden toteutuminen kunnille asetettujen tavoitteiden osalta

Kansallisessa elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelmassa vuoden 2025 painopisteiden konkreettiset toimenpiteet oli suunnattu pääasiassa Ruokaviraston omaan toimintaan ja kunnille ei asetettu erityisiä painopisteitä.

Painopisteiden teemoja toteutettiin seuraavasti:

VASU KEHITYSTEEMA 1: Valmius, varautuminen ja huoltovarmuus

- Valmiussuunnittelu ja valmiusharjoittelu: elintarviketiimi osallistui keväällä 2025 Ruokaviraston ja Valviran järjestämään ympäristöterveydenhuollon yhteiseen Ympäri 24/25-valmiusharjoitukseen. Harjoitus koski säteilyvaaran jälkitilanteen hallintaa.

VASU KEHITYSTEEMA 2: Vastuullisuus ja kestävyys

- Vaikuttava ja riskiperusteinen valvonta: valvontakohteiden riskinarviointeja päivitettiin säännöllisesti ja niitä noudatettiin tarkastustiheyden määrittämisessä.
- Petoksellisen toiminnan torjunta: hankittiin valmiuksia rikosten torjuntaan osallistumalla Ruokaviraston järjestämiin koulutustilaisuuksiin ja tilannekuvapalaveriin.

VASU KEHITYSTEEMA 3: Teknologia ja tieto

- Uuden lainsäädännön toimeenpano ja ohjeistaminen, mukaan lukien toimijoiden ohjaus ja neuvonta: lainsäädännön ja ohjeiden muutoksia seurattiin aktiivisesti ja niistä tiedotettiin tiimipalaverissa.
- Tiedon ja teknologian hyödyntämisen kehittäminen valvonnassa: valvojille hankittiin tabletteja helpottamaan VATI-kirjausten tekemistä tarkastuksen aikana.
- Etämyynnin valvonnan kehittäminen: ei toimenpiteitä v. 2025.
- Ruokaviraston toteuttama histamiinivalvontaprojekti: Projektiin ei osallistuttu, koska valvonta-alueelle ei kohdistunut näytteenottopyyntöjä.